

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1915 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om rätt för jordägare, vilkas fastigheter äro avsöndrade från kronoegendomar, att efter utsynning erhålla behöfligt hägnadsvirke.

(2 avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 89, har herr *Runefors* hemställt, att riksdagen ville besluta, att jordägare, vars fastigheter äro avsöndrade från kronan, måtte — där tillgång finnes — efter utsynning erhålla behöfligt hägnadsvirke intill kronoegendomarna.

Till stöd härför har motionären anført följande:

»I lagen om hägnader stadgas, att grannar skola hålla stängsel lika mot lika emellan angränsande ägor. Undantag härifrån utgöra ägare till avsöndringar ifrån såväl kronans som enskild jordegendom, vilka äro skyldiga att ensamma hålla hela stängslet intill angränsande ägor. Detta kan ofta bliva mycket betungande för ägare av mindre jordlotter, isynnerhet om virke till stängsel måste inköpas.

För mindre jordägare, som ha sina ägor gränsande intill kronans jordegendom eller äro utbrutna från desamma, vore det en avsevärd lättnad i stängselhållningen, om de kunde erhålla lämpligt material till stängsel av sådant utgallringsvirke, som erhålles från närliggande kronoskogar efter utslagning av jägmästare eller skogvaktare. Detta har i flesta fall varit regel, så länge innehavarna av dessa avsöndringar voro torpare med dagsverksskyldighet till huvudgården. Och denna åtgärd skulle på grund av dylikt virkes mindervärdighet icke utgöra någon väsentlig kostnad för staten, men ändock erbjuda de stängselskyldiga småbrukarna en betydlig lättnad med avseende på stängselhållningen, och således i viss

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 10 saml. 14 häft. (Nr 21)

mån lämna dem ersättning för den halva stängselskyldigheten, som i vanliga fall tillkommer grannar.»

Utskottet. Såsom av motiveringen till förevarande motion synes, har motionären såsom huvudsakligt skäl för sitt yrkande anfört, att innehavare av avsöndrade lägenheter äro skyldiga att ensamma hålla stängsel mot angränsande ägor och att i detta hänseende avsöndring från enskild liksom från kronans jord skulle utgöra undantag från hägnadslagens regel om lika stängselskyldighet grannar emellan. Såsom framgår av 7 och 9 §§ i kungl. förordningen om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet den 21 december 1857, är motionärens påstående ej obetingat riktigt. Visserligen äger innehavare av avsöndrad lägenhet ej stängselvitsord mot stamhemmanets ägare respektive kronan och således ej heller rätt att av dessa fordra deltagande i stängsel. Det bör dock ej förbises, att, närhelst från stamhemmanets eller kronans sida hägnad påkallas, stängselskyldigheten ej påvilar avsöndringen ensam, utan att för sådant fall ägorna å *bådadera* sidan skola deltaga i hägnaden enligt eljest gällande grunder för stängselbördans fördelning, i regel alltså med hälften vardera.

Utskottet delar motionärens uppfattning, att saknaden av stängselvitsord för innehavare av avsöndringar, särskilt mindre sådana, understundom kan vara ägnad att verka orättvist betungande för avsöndringsinnehavaren, som på grund av förhållandenas egen natur ofta nödgas taga initiativet i fråga om stängselhållning och således äger att ensam ombesörja densamma utan möjlighet att bereda sig den hjälp och lindring därvid, som stängselvitsord erbjuder.

Utskottet vill emellertid erinra därom, att frågan om avsöndrings stängselskyldighet redan, ehuru i annat sammanhang, bragts under kungl. Maj:ts bedömande. I anledning av väckt motion beslöt nämligen 1914 års senare riksdag, efter hemställan av jordbruksutskottet, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i syfte att vinna ändring av gällande stängselförordning och därmed sammanhängande bestämmelser ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I motiveringen till nämnda skrivelse har riksdagen uttalat sig för, bland annat, en sådan utvidgning av stängselvitsords tillämplighetsområde, att det må åberopas utan avseende å ägors beskaffenhet och med bortfallande sålunda av de undantag från den lagstadgade allmänna vitsordsregeln, som stadgats med avseende å jord av

viss natur, såsom avsöndrad lägenhet gentemot stamhemman och enskild mark gentemot kronans.

Härav framgår, att Kungl. Maj:ts uppmärksamhet redan riktats på angelägenheten att avlägsna den i visst avseende ogynnsamma undantagsställning, som de i motionen åsyftade jordägarna nu intaga. Då förslag till ändrade vitsordsbestämmelser i nu antydd riktning följaktligen torde vara att från Kungl. Maj:t förvänta, synes det utskottet opåkallat, att riksdagen nu gör ett ytterligare uttalande i ämnet. Ett sådant torde för övrigt så mycket mindre böra ifrågakomma, som det väl ej får antagas vara motionärens mening, att innehavare av avsöndringar från kronojord skulle beredas rätt att därifrån utbekomma behöfligt hägnadsvirke under annan förutsättning, än att avsöndringarnas berörda undantagsställning i fråga om vitsord bibehålles.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1915.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Ericsson, Odelberg, Petersson, Holmquist, Fahlén, Hellström, Lindblad, Åkerlund, Nilsson i Tänga, Sjöblom, Ekerot, greve Hamilton, greve Wachtmeister, Nilsson i Linnås och Hage.
